

漫 画

Manga japanisoi varsinkin nuoria

Harri Röpötti
Lontoo

"Tein kirjan, koska halusin itsekin ymmärtää mangaa paremmin", toteaa tietokirjailija Paul Gravett syksyn suomenosvalioihin kuuluvasta teoksestaan Manga - 60 vuotta japanilaista sarjakuvaa (Otava). Se saapuu meille hyvään hetkeen. Asiallista tietoa mangasta ei ole tyrkytetty suomalaisille tarjottimella.

"Englanniksi julkaistaan paljon mangaa, mutta enimmäkseen se kaikki on samanlaista viihdettä. Olin lukenut sitä jo pitkään. Kirjahankkeella halusin päästä näkemään myös taiteellista mangaa - avantgardea. Olen yrittänyt ymmärtää sitä jopa alkukielisenä", Gravett tarkentaa.

Suurin osa mangastakin on nuorille tehtyä seikkailu- ja ihmissuhdeviihdettä. Seikkailuissa

sankareiden kummat kyvyt ja oudot otukset eivät ole kovin kaukana amerikkalaisista supersankarisarjakuvista.

"Minulle manga on myös tapa tutustua Japanin historiaan ja keino päästä sisään sen kulttuuriin. Japani avautui kansainvälisesti aika myöhään. Japanilaisten tavoin myös me britit olemme omituinen saarikansakunta. Ehkä siksi arvelin pystyväni ymmärtämään sitä. Halusin näyttää, ettei manga ole vain tissejä ja lonkeroita", Gravett miettii.

Mangan monipuolisuudesta on tullut länsimaissa melkein myytti. Usein muistetaan ihastella, kuinka Japanissa tehdään mangaa erilaisille osayleisöille golfareista kotirouviin. Toki tehdäänkin, mutta sitä voi olla jopa vaikea löytää valtavirtaviihteen valtavan enemmistön seasta.

Toisaalta länsimaissa on alettu kauhistella mangan väkivaltaa ja seksiä. Toisinaan rajut jutut näyttävätkin olevan japanilaisille arkisempia kuin meille. Mutta usein reaktiot ovat ampuneet yli samoin kuin ennenkin uuden populaarikulttuurin kanssa. Vuoronsa ovat aikoinaan saaneet muun muassa videot, tietokonepelit ja tietoverkko.

"Amerikka dominoi populaarikulttuurin vientiä melkein koko 1900-luvun. Nyt Japanin volyymi on jo merkittävä. Ei se kumoa Amerikan asemaa maailmalla, mutta tasapainottaa sitä. Japanilaisista kauhu-elokuvista on alettu tehdä Hollywoodissa uusia versioita. Manga ja muu pop japanisoivat varsinkin nuoria, levittävät erilaisia arvoja."

"Esimerkiksi tytöille tehdyssä shojo-mangassa on vahvoja ja itsenäisiä naisia, mutta todellisuudessa heidän asemansa ei ehkä olekaan niin hyvä. Mangassa voi puhua asioista, joita Japanissa on muuten hankala käsitellä."

"Tytöille tehdään myös ihmissuhdemangaa, joissa on usein päähenkilöinä homopoikia. Ne sarjat ovat todella outoja ja kiinnostavia - erittäin romanttisia ja tunteellisia, kuten muutkin tyttöjen mangat. En

halua kuitenkin liioitella Japanin outoutta. Manga myy länsimaissakin, koska sitä on helppo lukea ja tajuta. Sehän on suorastaan hyvä esimerkki siitä, että toista kulttuuria voi ymmärtää.”

Niinpä niin. Kannattaa muistaa, että viihteen säännöt ovat kaikkialla suunnilleen samat. Mangankin fantasiat edustavat ihanteellisia arvoja ja mörköineenkin idealisoitua todellisuutta hyveellisine sankareineen. Esimerkiksi meillä kovan kohun herättänyt Akira Toriyaman Dragon Ball on harmiton. Gravett luonnehtii sitä fantastisen energiseksi ja asenteiltaan myönteiseksi.

Hän korostaa kirjoittaneensa kirjansa myös niille, jotka eivät ennestään tiedä mangasta mitään. Myös niitä jo lukeneille kirja on antoisa, sillä Gravett onnistuu sijoittamaan mangan ympäristöönsä, Japanin historiaan ja kulttuuriin. Siten se tarjoaa uusia avaimia mangan ymmärtämiseen.

Gravett, 48, on työskennellyt sarjakuvien parissa pitkään. Britanniassa sarjakuva ei ole koskaan kukoistanut järin hyvin, mutta ilman Gravettia se olisi pärjännyt vielä huonommin. Hän toimitti vuosina 1983-89 Escape-lehteä, jossa aloittivat suunnilleen kaikki saarivaltion sittemmin merkittävät sarjakuvataiteilijat.

Gravett on myös kuratoinut monia näyttelyitä, muun muassa manganäyttelyä vuonna 2002. Sen yhteydessä sai alkunsa kirjanhanke. Näinä päivinä Britanniassa ilmestyy jo Gravettin seuraava kirja Graphic Novels: Stories To Change Your Life, jossa hän esittelee keskeisimmät sarjakuva-albumit.

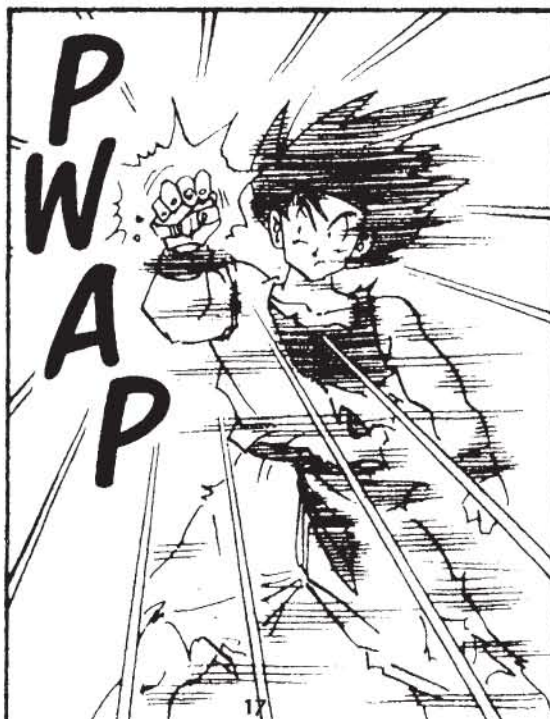
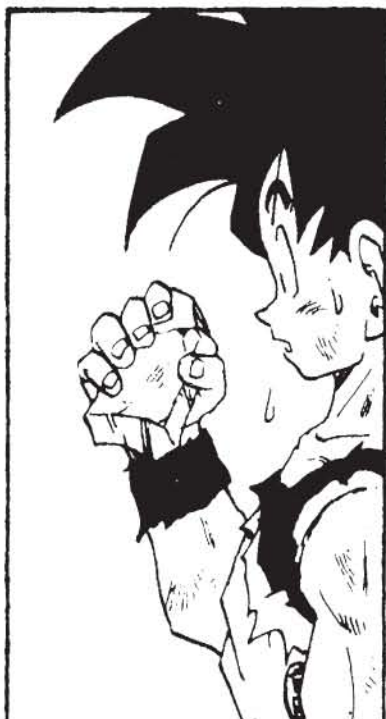

Kuva: Vesa Kataisto

Paul Gravett vieraili Helsingin sarjakuvafestivaaleilla syyskuussa. Gravettin takana Manga -kirjan suomentanut sarjakuvatoimittaja Juhani Tolvanen.

”Kummassakin kirjassa halusin auttaa lukijoita etsimään sellaisia sarjakuvia, joista he voisivat pitää. Siksi runsaat kuvanäytteet ovat tärkeitä. Halusin näyttää enemmän

kuin yksittäisiä ruutuja, korostaa tarinankerrontaa. Valikoin tosin mukaan sellaisia, joista pidän. Mutta minulla on laaja maku.”

©Bird Studio/Shueisha Inc.